

Mieczysław Adamowicz

Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Profilowanie kształcenia w państwowych wyższych szkołach zawodowych w Polsce

Streszczenie

Praca poświęcona analizie i ocenie stanu oraz uwarunkowań praktycznego profilu kształcenia w PWSZ w Polsce. Poza odniesieniem się do charakteru obowiązującego aktualnie i kierunkowo określonego stanu docelowego rozwiązań w ramach praktycznego profilu studiów w pracy zamieszczono wyniki przeprowadzonych badań ankietowych tej problematyki w 31 publicznych uczelniach zawodowych w Polsce. Badania wykazały, że mimo rozszerzenia profilu praktycznego większość PWSZ prowadzi kształcenie ogólnoakademiczne. Profil praktyczny występuje stosunkowo często przy realizacji studiów na kierunkach medycznych, technicznych i językowych.

Słowa kluczowe: Krajowe Ramy Kwalifikacji, profilowanie kształcenia, praktyczny profil kształcenia, studia o profilu praktycznym, studia w PWSZ.

Wstęp

Okres transformacji w Polsce zaowocował radykalnymi zmianami w szkolnictwie wyższym. Ustawa o szkolnictwie wyższym z 12 września 1990 r. stworzyła podstawy do wzmocnienia autonomiczności uczelni akademickich, powstania uczelni niepublicznych i będącego konsekwencją tych faktów umasowienia studiów. W ciągu pierwszych 10 lat transformacji liczba uczelni wzrosła ze 112 do 310, a liczba studentów z 404 do 1585 tysięcy. Od 1998 zaczął się kształtować nowy sektor w systemie szkolnictwa wyższego, jakim są PWSZ, których liczba doszła aktualnie do 36. Zatrudniają one około 8 tysięcy pracowników, w tym 5300 nauczycieli i kształcą około 82 tys. studentów, głównie na poziomie studiów I stopnia. Za dynamicznym rozwojem instytucjonalnym i umasowieniem kształcenia na poziomie wyższym nie nadążał rozwój kadr nauczających, co m.in. skutkowało zagrożeniem obniżenia jakości kształcenia. Miały temu przeciwdziałać nowe regulacje prawne i dostosowanie polskiego szkolnictwa wyższego do modelu europejskiego.

Obecny model szkolnictwa wyższego w Polsce został wprowadzony ustawą z dnia 25 lipca 2005 r., która została znowelizowana ustawą z dnia 8 marca 2011. Nowe prawo o szkolnictwie wyższym wprowadziło do polskiego systemu zasady i działania wypracowane w systemie bolońskim. Do głównych elementów tych zmian można zaliczyć wprowadzenie trzech stopni studiów wyższych, powiązanie autonomii uczelni z trzema typami szkół wyższych, podniesienie roli Polskiej Komisji Akredytacyjnej, co stworzyło warunki do umiędzynarodowienia kształcenia i działalności naukowo-badawczej uczelni.

W wyniku tych zmian, Polska stała się równoprawnym członkiem Wspólnoty Europejskiej w sferze edukacji i kształcenia na poziomie wyższym, i elementem zmieniającej się ciągle Europejskiej Przestrzeni Edukacyjnej i Europejskiej Przestrzeni Badawczej. W sferze kształcenia w ostatnim okresie najważniejszą sferą działania było dostosowanie programów studiów do Europejskich i Krajowych Ram Kwalifikacji i szczegółowych efektów kształcenia na wszystkich formach i rodzajach studiów. Proces ten jest w toku i będzie zapewne wzmacniany przez planowaną nowelizację ustawy o Szkolnictwie Wyższym¹.

Jednym z podstawowych problemów stojących do rozwiązania jest uregulowanie warunków i zasad realizowania akademickiego lub praktycznego profilu studiów. Celem niniejszej pracy jest analiza i ocena stanu i uwarunkowań realizacji praktycznego profilu kształcenia w PWSZ w Polsce.

Metoda badań

Profilowanie studiów integralnie związana jest z wdrażaniem Krajowych Ram Kwalifikacji (KRK). KRK są jednym z filarów budowania Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego określającego efekty kształcenia i związane z nim profile kwalifikacji i poziom kompetencji absolwentów. W pracy podjęto próbę zwięzłego usystematyzowania pojęć związanych z definiowaniem profilu praktycznego, przedstawienia aktualnego stanu realizacji profilu praktycznego w PWSZ, analizy uwarunkowań, wątpliwości i wniosków jakie powstają przy wdrażaniu praktycznego profilu studiów w sektorze uczelni zawodowych. Podstawowy materiał źródłowy stanowiła literatura problemu powstała w ramach projektu MNiSW i opublikowana w publikacji pt. „Autonomia programowa uczelni” oraz różne materiały szkoleniowe i publikacje statystyczne.

Materiał empiryczny zaczerpnięty został z informatora MNiSW o szkolnictwie wyższym oraz własnych badań sondażowych przeprowadzonych przy użyciu ankiety w pierwszym kwartale 2013 r. Ankietę wypełniło 33 z 36 PWSZ funkcjonujących w Polsce. Ankieta obejmowała 12 pytań i możliwość opisowego przedstawienia własnych opinii i komentarzy.

Definiowanie praktycznego profilu w Polsce

- jeden z atrybutów charakteryzujących daną kwalifikację, uzyskany tytuł lub stopień naukowy;
- ogólny charakter uzyskanych efektów kształcenia związanych z daną kwalifikacją, np. profil zawodowy, praktyczny, profil akademicki, profil badawczy;
- specyficzny obszar tematyczny – dziedzinę kształcenia, np. profil humanistyczny, profil techniczny, profil inżynierski, profil społeczny itp.

---

¹ Projekt zmian został ogłoszony przez MNiSW do konsultacji w dniu 13 marca 2013.

W Polsce od 2006 r. w toku prac nad projektem Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego ukształtowała się podobna definicja pojęcia „profil” związana z dwoma atrybutami nadającymi ogólny charakter efektów kształcenia:

- profil charakteryzujący kwalifikację do podjęcia określonego typu pracy lub kontynuacji kształcenia: profil zawodowy/praktyczny, profil akademicki, profil badawczy,
- obszar określający szeroko rozumiany zakres tematyczny (dziedzinę) kształcenia, np. humanistyka, technika, sztuka itp.

Przyjęta zatem w naszym ustawodawstwie definicja brzmi: „Profil jest atrybutem kwalifikacji, a także prowadzącego do jej uzyskania programu kształcenia, charakteryzującym tę kwalifikację ze względu na ogólne przygotowanie jej posiadacza do podjęcia pracy i kontynuowania kształcenia” (Kwaśniewski 2010).

Ponieważ określane kwalifikacje uzyskiwane są w wyniku ukończenia studiów, „profil kwalifikacji” może być utożsamiany z profilem studiów. Określany profil studiów może zakładać zróżnicowanie kompetencji absolwentów osiągających ten sam poziom kwalifikacji np. kończących studia I stopnia. Stan uzyskiwanych kompetencji może być uwarunkowany zróżnicowaniem poziomu kandydatów na studia, zróżnicowaniem misji uczelni i zróżnicowaniem potrzeb społecznych (np. rynku pracy).

Polskie ustawodawstwo przyjmuje wyróżnienie dwóch profili studiów: ogólnoakademickiego (teoretycznego) i praktycznego. Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym przyjęła zapis, że „profil kształcenia – profil praktyczny obejmuje moduł zajęć służących zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych, zaś profil akademicki obejmuje moduł zajęć służących zdobywaniu przez studenta pogłębionych umiejętności teoretycznych.

Studia I stopnia o profilu zawodowym przeznaczone są przede wszystkim dla osób, które zamierzają podjąć pracę bezpośrednio po ukończeniu studiów, co jednak nie wyklucza możliwości dalszego kształcenia w przyszłości. Obejmują one znaczny komponent zajęć służących zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych, co może powodować pewne ograniczenie wiedzy teoretycznej. Możliwe jest wykorzystanie w profilu zawodowym większości zajęć o profilu ogólnie akademickim, a także prowadzenie obydwu profili przez uczelnie. Możliwe jest opracowanie i przygotowanie programu dostosowanego do potrzeb studentów o słabszych predyspozycjach do rozumienia abstrakcyjnego.

Do rozróżnienia ogólnoakademickiego i praktycznego profilu kształcenia można wykorzystać:

- odrębne zdefiniowanie efektów kształcenia,
- rozróżnienie punktów ECTS, co wiąże się z różnym czasem trwania studiów,
- przypisania określonym efektom kształcenia różnych wartości punktów ECTS,
- zróżnicowanie wymagań dotyczących wymiaru zajęć praktycznych – projektowych, laboratoryjnych itp.

- zróżnicowanie wymagań dotyczących charakteru projektów, opracowań i prac dyplomowych,
- zróżnicowanie wymagań dotyczących kształcenia praktycznego (zajęć praktycznych) w czasie studiów i wymiaru obowiązujących praktyk.

Występuje także różnica odnośnie ustalenia minimum kadrowego. Przy praktycznym profilu studiów zajęcia mogą odbywać się w zakładach pracy i być prowadzone przez praktyków.

Istotne różnice między ogólnoakademickim i praktycznym profilem studiów dotyczą:

- liczby wymaganych semestrów studiów i punktów ECTS,
- długości i sposobu realizacji praktyk,
- udziału przedstawicieli podmiotów gospodarczych w realizacji zajęć praktycznych.

Wszystko to wpływa na koszty studiów. W historii funkcjonowania PWSZ zażyły dość istotne zmiany w realizacji praktycznych elementów kształcenia, a zwłaszcza zakresie praktyk. Ustawa z dnia 26.06.1997 o wyższych szkołach zawodowych posiadała zapis, że studia zawodowe obejmują okres co najmniej 6 semestrów zajęć dydaktycznych i co najmniej 15 tygodni praktyk. Zapis ten został uchylony ustawą z dnia 27.07.2005 *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Wejście w życie tej ustawy stwarzało możliwość ograniczenia wymiaru realizowanych praktyk z 15 do 3-4 tygodni, w zależności od kierunku studiów. Teraz jesteśmy więc w punkcie przywracania roli praktyk zwłaszcza w programach studiów o profilu praktycznym.

Z opisu efektów kształcenia dla różnych kierunków studiów, w tym dla obszaru studiów technicznych wynika, że studia I stopnia (inżynierskie) o profilu akademickim powinny trwać 7 semestrów – 210 punktów ECTS, a dla profilu praktycznego/zawodowego 8 semestrów – 240 punktów ECTS. Prowadzenie studiów o profilu praktycznym oznacza wydłużenie studiów, zwiększenie wymiaru ECTS – co przekłada się na większe koszty i mniejszą konkurencyjność tej formy studiów. Przypisanie PWSZ-om obowiązku prowadzenia praktycznego profilu studiów jest więc nałożeniem na te uczelnie większych obowiązków, które powinny być uwzględnione w algorytmie podziału dotacji.

Studia o profilu praktycznym w PWSZ

Pierwsze pytanie skierowane do uczelni dotyczyło tego, czy uczelnia prowadzi w roku 2012/2013 studia o profilu praktycznym. Na 36 funkcjonujących w Polsce PWSZ 27 odpowiedziało, że studia takie prowadzi, sześć, że nie prowadzi, a trzy nie udzieliło odpowiedzi. Uczelnie, które nie prowadzą jeszcze studiów o profilu praktycznym zadeklarowały ich uruchomienie w większości w następnym roku akademickim. Osiem innych uczelni, które już prowadzą studia o profilu praktycznym zapowiadają w ciągu jednego roku czy dwóch uruchomienie studiów o tym profilu na kolejnych kierunkach.

W roku akademickim 2013/2014 36 PWSZ oferuje łącznie 346 kierunków studiów I stopnia oraz 14 kierunków studiów II stopnia. Studia II stopnia prowadzone były w 9 uczelniach. Poza tym uczelnie informowały, że złożyły dokumentację na otwarcie 6 innych kierunków studiów, które są przedmiotem oceny przed podjęciem decyzji przez PKA.

W tymże roku akademickim, według ankiety przeprowadzonej w pierwszym kwartale 2013 prowadzono w PWSZ 128 kierunków studiów o profilu praktycznym. Odliczając kierunki z trzech uczelni, które nie nadesłały informacji, można stwierdzić, że praktyczny profil realizowany był średnio na kierunkach stanowiących 40% ogólnej liczby prowadzonych kierunków. Szkoły różniły się pod tym względem dość znacznie. W sześciu uczelniach nie prowadzono żadnego kierunku o profilu praktycznym (Głogów, Przemyśl, Skierniewice, Sulechów, Sandomierz i Tarnobrzeg). W pięciu uczelniach prowadzono tylko po jednym kierunku o tym profilu (Ciechanów, Gniezno, Jarosław, Płock, Zamość), w trzech zaś prowadzono po dwa kierunki o profilu praktycznym (Gorzów, Nowy Sącz, Nowy Targ). PWSZ w Kaliszu, Krośnie, Lesznie i Łomży prowadziły natomiast po 10-13 kierunków praktycznych, co oznaczało, że wszystkie albo niemal wszystkie kierunki miały charakter praktyczny. Znaczna część uczelni prowadziła po 3-4 kierunki (Chełm, Nysa, Racibórz, Suwałki, Koszalin, Wałbrzych), lub 5-6 kierunków praktycznych (Elbląg, Jelenia Góra, Konin, Sanok, Tarnów, Opole, Włocławek, Biała Podlaska). W PWSZ w Legnicy oferuje się 7 kierunków sprofilowanych praktycznie. Ogólnie zatem należy stwierdzić, że studia o profilu praktycznym ustępowały w większości uczelni studiom o profilu akademickim bądź nie były prowadzone w ogóle. To zatem uzasadnia kroki podjęte przez resort do przywrócenia początkowych założeń dotyczących praktycznego charakteru studiów w tym sektorze szkolnictwa wyższego.

Interesujące może być zestawienie kierunków, na których profil praktyczny był szczególnie często podejmowany. Na czoło wysuwają się tu kierunki związane ze zdrowiem człowieka: położnictwo (100%) pielęgniarstwo (90%), ratownictwo medyczne (78%), fizjoterapia (67%), kosmetologia (50%).

Tabela 1. PWSZ wg liczby prowadzonych kierunków studiów o profilu praktycznym w 2013 r.

Liczba kierunków studiów o profilu praktycznym	Uczelnia
10-13	Kalisz, Krosno, Leszno, Łomża
6-7	Legnica, Elbląg, Jelenia Góra, Konin, Sanok, Tarnów
4-5	Biała Podlaska, Opole, Wałbrzych, Włocławek
2-3	Chełm, Konin, Nysa, Racibórz, Suwałki, Gorzów Wielkopolski, Nowy Sącz, Nowy Targ
1	Ciechanów, Gniezno, Jarosław, Płock, Zamość
0	Głogów, Przemyśl, Sandomierz, Skierniewice, Sulechów, Tarnobrzeg
Brak danych	Oświęcim, Piła, Wałcz

Źródło: badania własne

Wysoki stopień upracticznienia miały też takie kierunki, jak wychowanie fizyczne, mechanika i budowa maszyn oraz informatyka. Wskaźnik upracticznienia pozostałych kierunków był niższy niż 50%, dotyczyło to zwłaszcza kierunków z obszaru nauk humanistycznych i społecznych.

Tabela 2. Kierunki studiów prowadzonych w PWSZ w systemie praktycznym w 2013 r.

Kierunki studiów	Liczba kierunków studiów		
	Ogółem	W tym o profilu praktycznym	% kierunków o profilu praktycznym
Położnictwo	2	2	100
Pielęgniarstwo	21	19	90
Ratownictwo medyczne	9	7	78
Fizjoterapia	9	6	67
Wychowanie fizyczne	12	8	67
Mechanika i budowa maszyn	12	8	67
Informatyka	15	8	53
Kosmetologia	10	5	50
Turystyka i rekreacja	11	5	45
Pedagogika	22	8	36
Filologia	34	12	35

Źródło: badania własne

Ogólnie należy stwierdzić, że profil praktyczny ustępował w PWSZ profilowi ogólnie akademickiemu. Jego większe upowszechnienie na kierunkach związanych ze zdrowiem człowieka wydaje się oczywiste ze względu na praktyczne wymagania dotyczące zawodu pielęgniarki, położnej, ratownika medycznego czy instruktora WF. Spośród kierunków inżynierskich praktyczny profil miał istotne znaczenie na kierunku mechanika i budowa maszyn oraz informatyka. Wiele jednak uczelni w swoich ankietach zapowiadało wprowadzenie profilu praktycznego w przyszłości, w tym wiele uczelni zamierza to uczynić na wszystkich prowadzonych kierunkach studiów.

W takiej sytuacji istotne znaczenie może mieć poszukiwanie odpowiedzi o korzyści i koszty (trudności) prowadzenia praktycznego profilu studiów. Na pytanie ankiety dotyczące pozytywnych aspektów prowadzenia studiów o profilu praktycznym 31 uczelni odpowiedziało pozytywnie, wyliczając od 1 do 5 sformułowań tej odpowiedzi, w tym jedna z uczelni (Włocławek) wyszczególniła aż 15 form pozytywów. Jedna z uczelni udzieliła odpowiedzi, że trudno ocenić czy są jakieś pozytywne cechy tej formy studiów, a jeszcze inna (Tarnów) stwierdziła, że „w obecnych warunkach nie widzimy pozytywnych aspektów prowadzenia studiów praktycznych, zwłaszcza w kontekście nie dość dobrze przemyślanych obszarowych efektów kształcenia dla profilu praktycznego, podając iż klinicznym przykładem na to są efekty kształcenia dla obszaru nauk humanistycznych”.

Można wykazać kilka powtarzających się korzyści wymienianych jako pozytywne aspekty profilowania praktycznych studiów:

a) wzbogacanie i uatrakcyjnienie programu studiów i form ich realizacji dla studentów. Praktyczny profil studiów obejmuje obok tradycyjnych zajęć wykład-

dowych i ćwiczeń szerszy zakres zajęć praktycznych na uczelni przeprowadzony w specjalistycznych laboratoriach i pracowniach przy wykorzystaniu nowoczesnej aparatury i urządzeń. Bogatsza oferta form i metod nauczania, większa liczba zajęć o charakterze praktycznym, zajęcia komputerowe i projektowe prowadzone w małych grupach laboratoryjnych uczą pracy w zespole, aktywności i samodzielności w poszukiwaniu rozwiązań problemów, umiejętności współpracy, autoprezentacji, komunikowania się w grupie i in.

b) lepsze przygotowanie absolwentów do potrzeb rynku pracy, wymagań interesariuszy, przedsiębiorstw, władz państwowych i samorządowych. Praktyczny profil kształcenia lepiej przygotowuje do wypełniania funkcji pracownika najemnego, ale także do samodzielnego pełnienia funkcji zawodowych i samodzielnego rozwiązywania problemów. Wynika to z lepszego kontaktu z nowymi technologiami i wdrażaniem innowacji, nabycia praktycznych kwalifikacji i umiejętności będących efektem pozyskania elementów doświadczenia zawodowego już w czasie studiów, szkoleń praktycznych, staży, praktyk zawodowych i uczestniczenia w procesach produkcji i zarządzania, kontaktów z praktyką biznesu i jego otoczenia.

c) Praktyczny profil studiów zmienia dorobek uczelni, która go prowadzi jako instytucji i organizacji. Nauczanie praktyczne stwarza wymagania wobec kadry nauczającej a także obsługi administracyjnej, która musi rozwijać kontakty z otoczeniem gospodarczym i społecznym. Uczelnia musi rozwijać zarówno bazę dydaktyczną jak i strukturę kadrową oraz jej wykorzystanie do realizacji profilu praktycznego. Ujawnia się to w odpowiednim wyposażeniu w laboratoria i pracownie, umownych powiązaniach z przedsiębiorcami, samorządami i organizacjami społecznymi, badaniem przygotowania kandydatów na studia, potrzeb i losów absolwentów. Uczelnie mogą korzystać z ulgowych zasad formułowania minimum kadrowego.

Realizacja praktycznego profilu kształcenia nastręcza jednak uczelniom nowych trudności a przede wszystkim podnosi koszty kształcenia. Wszystkie badane uczelnie, które wypełniły ankietę wskazały, że koszt kształcenia o profilu praktycznym pociąga wyższe koszty niż kształcenie ogólnie akademickie. Wyższy koszt kształcenia ma kilka przyczyn, takich jak wydłużenie czasokresu studiów o jeden semestr i odpowiednią liczbę godzin zajęć, wyższy koszt zajęć praktycznych ze względu na potrzebę odpowiedniego wyposażenia laboratoriów, pracowni, koszty dojazdów do miejsc odbywania praktyk i zajęć praktycznych.

Istotną trudnością, którą zgłasza wiele uczelni to zapewnienie odpowiednich miejsc praktyk, stażów i innych form odbywania zajęć praktycznych. PWSZ działają na ogół w małych i średnich miastach, gdzie często brak jest dużych czy nawet średnich zakładów pracy, które są zainteresowane przyjęciem studentów na praktyki. Jeśli nawet takie zakłady istnieją, to nie zawsze są one zainteresowane przyjmowaniem praktykantów a jeśli ich przyjmują, to niewielką ilość. Ponieważ w organizacji praktyk muszą być zaangażowani pracownicy organizacji przyjmującej, to może obniżyć ich intensywność pracy, co musi być rekompensowane przez opłaty ze strony uczelni. Przedsiębiorstwa stosujące nowoczesne technologie, nie chcąc utracić pozycji konkurencyjnej, niechętnie wpuszczają do zakładów osoby,

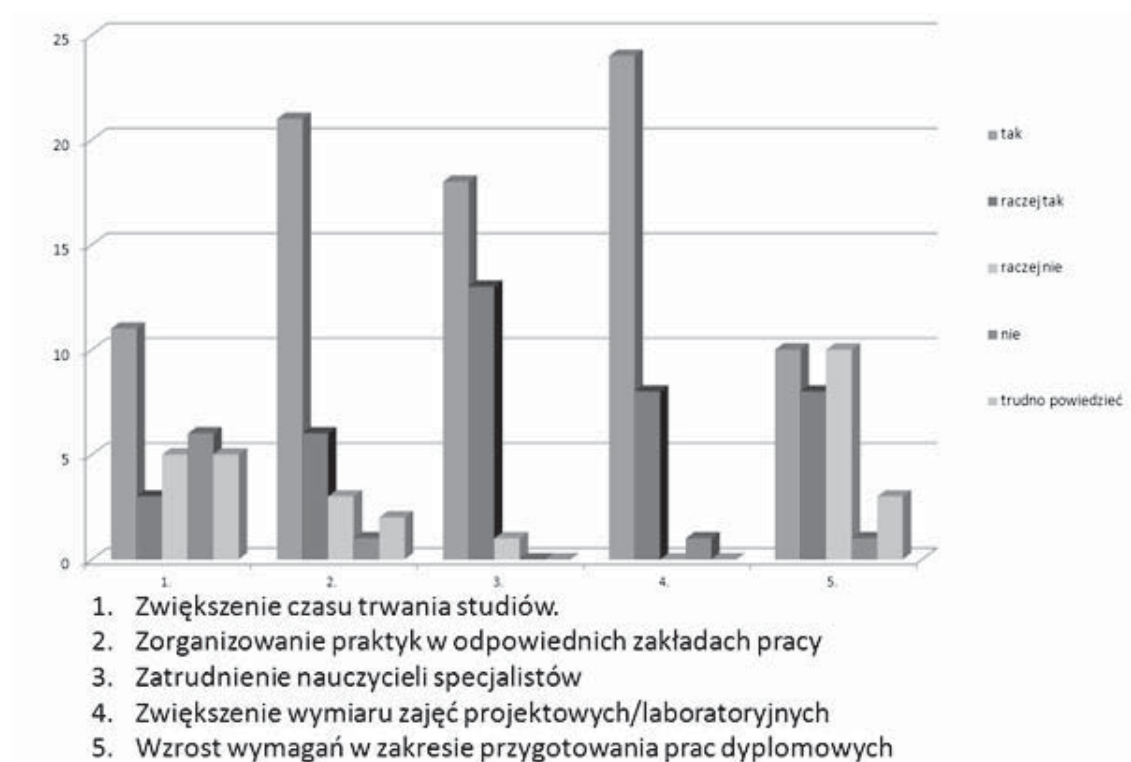
które mogą uzyskać dostęp do tajemnic firmy. Upowszechniając zatem praktyczny profil kształcenia uczelnie mogą mieć trudności z właściwym ulokowaniem praktykantów w miejscach odpowiednich do prowadzonych kierunków studiów.

W realizacji praktycznego profilu studiów mogą wystąpić istotne problemy kadrowe: brak własnych nauczycieli z odpowiednim przygotowaniem zawodowym i praktycznym, brak lub niechęć przedsiębiorców, ekspertów do zawierania umów na odbywanie praktyk, ekspertów do przygotowania się i prowadzenia zajęć ze studentami, zarówno na uczelni jak i w zakładach pracy. Występuje w tym względzie także brak uregulowań prawnych, które regulują i mogą zachęcić ludzi praktyki do realizacji programu dydaktycznego na uczelniach czy w zakładach pracy. Dotyczy to także uregulowań dotyczących zaliczenia specjalistów praktyki do minimum kadrowego uczelni a także braku funduszy na realizację kształcenia praktycznego.

Na pytanie, które elementy kształcenia najbardziej wpływają na ogólny wzrost kosztów prowadzenia studiów o profilu praktycznym największe liczby odpowiedzi padły na następujące czynniki:

- zwiększenie wymiaru zajęć praktycznych, laboratoryjnych (24 odpowiedzi),
- zaangażowanie praktyk w odpowiednich zakładach pracy (21 odpowiedzi),
- Zatrudnienie nauczycieli specjalistów (8 odpowiedzi).

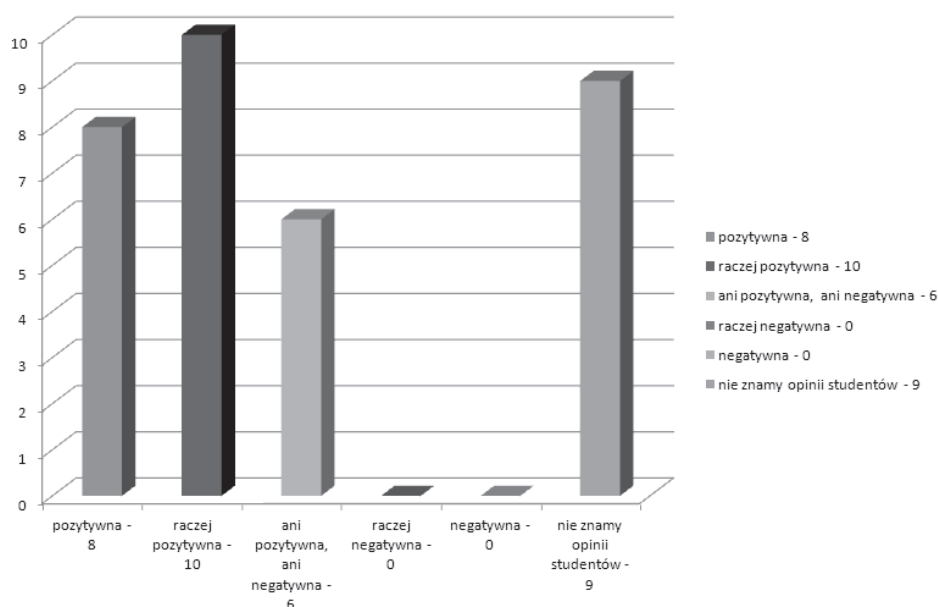
Za ważne dla zwiększania kosztów uznano także zwiększenie czasu trwania studiów oraz wzrost wymagań w zakresie przygotowania prac dyplomowych (Rysunek 1).

Rys. 1. Elementy kształcenia wpływające na ogólny wzrost kosztów prowadzenia studiów o profilu praktycznym

Źródło: Badania własne

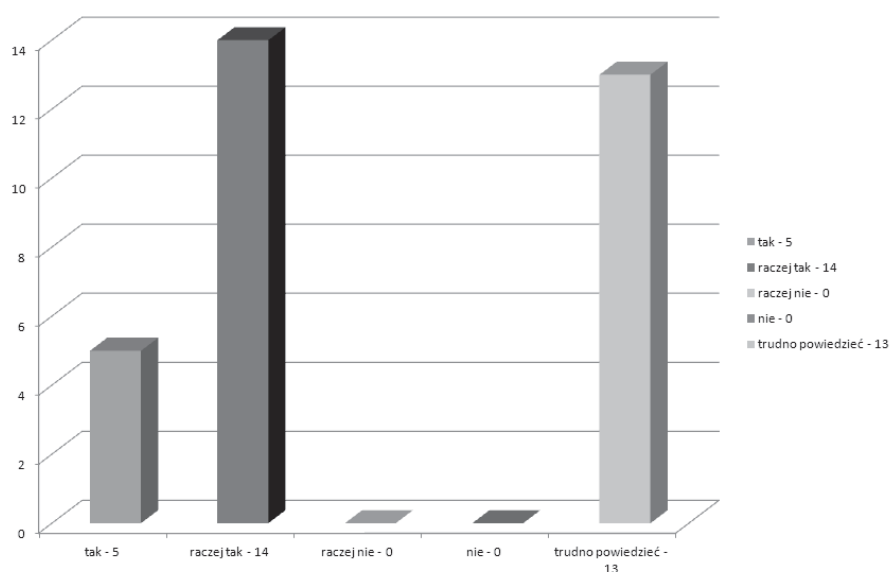
Świadomość o pozytywnych i negatywnych cechach praktycznego profilu studiów w społecznościach PWSZ jest zróżnicowana. W badaniu oprócz poglądu kierownictwa uczelni podjęto próbę zebrania opinii studentów dotyczących profilowania studiów (rysunek 2). Opinia ta była zebrana w sposób pośredni, na pytania odpowiadali przedstawiciele wypełniający ankietę. Na 33 wypełnione ankiety 18, a więc 55% uczelni, wskazało odpowiedzi, że stosunek studentów w ich uczelniach do praktycznego profilu jest pozytywny lub raczej pozytywny 10 odpowiedzi). W dziewięciu uczelniach kierownictwo nie rozpoznało opinii, zaś w sześciu wskazano na obojętny stosunek studentów do profilowania studiów. Nigdzie nie wskazano, że studenci mają negatywny stosunek do studiów o profilu praktycznym.

Rys. 2. Opinia studentów PWSZ na temat studiów o profilu praktycznym

Źródło: Badania własne

W podobny sposób układają się odpowiedzi dotyczące pytania, czy ukończenie praktycznego profilu studiów ułatwia znalezienie pracy po ukończeniu kształcenia. Prawie 58% badanych uczelni wskazuje, że uruchomienie studiów o profilu praktycznym ułatwia absolwentom znalezienie pracy. Żadna uczelnia nie wskazała, że dyplom ułatwia wejście na rynek pracy, a pozostałe 42% nie ma wyrobionej opinii na ten temat (rysunek 3).

Rys. 3. Opinia szkół dotycząca tego czy praktyczny profil studiowania ułatwia absolwentom znalezienie pracy w stosunku do pozostałych absolwentów
Źródło: Badania własne

Literatura:

1. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Szkolnictwo Wyższe, kontynuacja a przemiany, Raport o Stanie Edukacji 2011, Warszawa 2012.
2. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Autonomia Programowa Uczelni. Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, Warszawa 2010.
3. Andrzej Kwaśniewski, Profilowanie studiów związane z wdrożeniem Krajowych Ram Kwalifikacji – przewidywany problem, rozwiązanie, dobre przykłady, Warszawa, Sierpień 2010.

Liczba znaków ze spacjami: 23 327